

DE LAATSTE LOODJES

NEDERLANDS VOOR
ANDERSTALIGEN OP HET
HOOGSTE NIVEAU

MAŁGORZATA DOWLASZEWICZ
JACEK KARPIŃSKI
GERT LOOSEN
SANDRA SZPIC

INHOUD

Inleiding	6
Hoofdstuk 1: Waarom je een leven lang moet leren	9
Hoofdstuk 2: Welke vaardigheden wil jij verbeteren?	41
Hoofdstuk 3: De taal is gans het volk	75
Hoofdstuk 4: De wereld vroeger en nu	107
Hoofdstuk 5: Wie ben jij op de werkvloer?	139
Hoofdstuk 6: Zakendoen in de Lage Landen	173
Bronnen	207

INLEIDING

De laatste loodjes is een boek voor studenten en cursisten die minimaal ERK-niveau B2* achter de rug hebben. Aan de hand van teksten, video's en opdrachten willen we hun taalvaardigheid stimuleren en verder ontwikkelen. Het boek focust voornamelijk op academische vaardigheden en vaardigheden voor het bedrijfsleven, en op de daarmee gepaard gaande woordenschat. Door die aanpak kunnen vergevorderde anderstaligen zich op verschillende aspecten van een toekomstige baan voorbereiden.

Doelgroep

Dit boek werd oorspronkelijk ontwikkeld voor hoogopgeleide anderstaligen die Nederlands leren buiten het taalgebied, maar kan ook gebruikt worden voor anderstaligen in Nederland en Vlaanderen. De verschillen in onderwijs en didactische aanpak tussen de internationale neerlandistiek en de NT2 zijn op dit hoge niveau verwaarloosbaar.

De laatste loodjes kan ingezet worden in een klascontext, voor privélessen én voor zelfstudie. Het spreekt voor zich dat de leerder ondersteuning en hulp nodig heeft. Wie het boek zelfstandig wil doornemen, moet dus iemand zoeken die kan helpen bij spreekopdrachten en de correctie van schrijfoefeningen.

Niveau

De laatste loodjes gaat ervan uit dat de student of cursist zelfstandig in het Nederlands kan functioneren en ERK-niveau C1 wil bereiken, zowel op vlak van luisteren en lezen als op vlak van spreken en schrijven.

Tussen vergevorderde anderstaligen kunnen er grote verschillen bestaan in woordenschat en grammaticale kennis. Ze hebben meestal al jarenlang in uiteenlopende contexten ervaring opgedaan met de Nederlandse taal. NT2-leerders zijn binnen het taalgebied op vele manieren met de taal in contact gekomen; studenten neerlandistiek in het buitenland hebben aan verscheidene extracurriculaire activiteiten deelgenomen of hebben een tijdje in het taalgebied verbleven. Het is daarom belangrijk om studenten of cursisten te laten samenwerken en van elkaar te laten leren. Stimuleer ze ook om kritisch over de eigen vaardigheden na te denken.

* Meer informatie over het Europees Referentiekader voor Vreemde Talen en de verschillende niveaus vind je op www.erk.nl en www.erknederlands.org.

Tijdsinvestering

De tijdsinvestering die nodig is om het boek door te werken in een klascontext is afhankelijk van het aantal zelfstudie-uren naast de les. Wij gaan uit van ongeveer negentig contacturen in een universitaire context, en daarnaast nog ongeveer hetzelfde aantal uren voor zelfstudie en opdrachten.

Opbouw van het boek

De laatste loodjes bestaat uit zes hoofdstukken over uiteenlopende onderwerpen, zodat het boek voor een brede doelgroep interessant is. De moeilijkheidsgraad van teksten en opdrachten blijft grotendeels hetzelfde door het hele boek heen. Makkelijke en moeilijke onderwerpen en oefeningen wisselen elkaar af. De afzonderlijke hoofdstukken vullen elkaar aan en kunnen ook in een andere volgorde worden behandeld.

Elk hoofdstuk bestaat uit meerdere onderdelen die opgebouwd zijn rond teksten, video's of audio-opnames. Dit authentieke bronnenmateriaal wordt telkens gevolgd door opdrachten. De student of cursist komt zo eerst binnen de context van een geschreven of gesproken bron in contact met de te behandelen woordenschat, om die daarna schriftelijk en mondeling te consolideren.

Een hoofdstuk begint telkens met een opwarmertje om voorkennis te activeren en eindigt steeds met een langere afrondende opdracht. Daarin komt de belangrijkste opgedane kennis uit het hoofdstuk aan bod en worden verbanden gelegd.

Er kan flexibel met het boek worden omgegaan. Zo kunnen sommige oefeningen mondeling in plaats van schriftelijk worden uitgevoerd, of andersom. Om die reden is bij uitgebreidere schrijfoopdrachten geen schrijfruimte gelaten in het boek. We raden aan om een apart schrift te gebruiken voor notities en om langere teksten te schrijven.

Veel opdrachten in het boek moeten door de leerders gezamenlijk worden uitgevoerd. Dat kan in kleinere of grotere groepen gebeuren. Bij erg kleine groepen, privélessen of zelfstudie kunnen vragen en opdrachten makkelijk aan de eigen situatie worden aangepast.

Authentiek materiaal

In de lessen worden zo veel mogelijk authentieke teksten, video's en audio-opnames gebruikt, die van verschillende bronnen afkomstig zijn. Dat betekent dat de leerders in contact komen met allerlei varianten van de Nederlandse taal, niet enkel met Standaardnederlands. Dat in de opdrachten soms meer noordelijke en soms meer zuidelijke taalvarianten worden gebruikt is geen toeval, maar een bewuste keuze van de auteurs van dit boek.

Woordenschat en grammatica

Bij de lessen worden geen vocabulairelijsten aangeboden. Zoals hierboven vermeld is op dit niveau de concrete woordenschatkennis bij de leerders erg uiteenlopend. We moedigen de studenten of cursisten wel aan om eigen woordenlijsten op te stellen.

Af en toe besteden we aandacht aan grammatica, die op dit niveau grotendeels verworven hoort te zijn. Daarom beschouwen we grammaticale items vooral als herhaling. Wanneer toch blijkt dat een gedetailleerde grammaticale uitleg vereist is, moedigen we docenten én leerders aan om zelf naar regels en uitleg op zoek te gaan in betrouwbare publicaties of op websites. Zie hieronder voor onze suggesties van gratis online bronnen.

Aanbevolen aanvullende middelen

- Algemeen Nederlands Woordenboek (ANW): <https://anw.ivdnt.org>
- Piet de Kleijn Combinatiewoordenboek: <https://combinatiewoordenboek.nl>
- Woordenboek van Nieuwe Woorden (WNW): <https://neologismen.ivdnt.org/>
- Algemene Nederlandse Spraakkunst (ANS): <https://e-ans.ivdnt.org>
- Taaladvies
  - algemeen: <https://taaladvies.net>
  - voor Vlaanderen: <https://www.vlaanderen.be/team-taaladvies>
  - voor Nederland: <https://onzetaal.nl/taalloket>

Małgorzata Dowlaszewicz, Jacek Karpiński en Sandra Szpic
Docenten aan de Universiteit van Wroclaw, Polen

Gert Loosen
*Docent aan de Universiteit van Debrecen en de Károli Gáspár Gereformeerde
Universiteit in Boedapest, Hongarije*

De **sleutel** met oplossingen van invuloefeningen en suggesties voor creatieve oefeningen kan gratis worden gedownload van de website www.boeklyn.com, onder het kopje 'extra'.

HOOFDSTUK 1

WAAROM JE EEN LEVEN LANG MOET LEREN

*'Digitalisering en automatisering
veranderen onze manier van
werken fundamenteel.'*

HOOFDSTUK 1

WAAROM JE EEN LEVEN LANG MOET LEREN

VOORAFJE

1. Waar denk je aan bij *lifelong learning*? Maak een woordweb.

2. Over welke vaardigheden beschik je? Kruis ze aan. Bespreek ze daarna allemaal. Welke vind je moeilijk/makkelijk en waarom?

- efficiënt communiceren
- werken in teamverband
- analyseren
- flexibel
- empatisch
- stressbestendig
- groot doorzettingsvermogen
- overtuigingskracht
- assertief
- creatief
- spreken in het openbaar
- goede luisteraar
- goed in conflicten oplossen

- Hoe verwerk je leerstof? Maak je gebruik van bepaalde leertechnieken? Wat zijn jouw struikelblokken tijdens het leren?
- Wat zijn volgens jou de voordelen van een leven lang leren? Zijn er ook nadelen?

voordelen	nadelen

- Stel: je hebt je ingeschreven voor een cursus persoonlijke ontwikkeling en je moet één nieuwe vaardigheid leren beheersen. Welke zou dat dan zijn? Wat zou je nog graag onder de knie willen krijgen? Waarom heb je dat nooit geleerd?

LEVENSLANG LEREN

- Lees de tekst 'Waarom je een leven lang moet leren'.

Waarom je een leven lang moet leren

Enig idee wat een *Virtual Branding Manager* doet? En heeft je werkgever al een *AI HR Manager* in dienst? Digitalisering zorgt voor nieuwe functies in het bedrijfsleven waarvoor nog geen opleiding bestaat. Je vaardigheden worden daarom belangrijker dan je diploma's. Leren doe je niet meer van je 4^e tot en met je 22^e levensjaar, maar continu en het liefst *on the job*.

Het gaat heel goed in ons land, maar de groei van de Nederlandse arbeidsproductiviteit stagneert, terwijl er zoveel nieuwe technologieën beschikbaar zijn. Hoe kan dat? Het probleem is dat we niet goed in staat zijn

7. Beantwoord deze vragen bij de tekst 'Waarom je een leven lang moet leren'.

- a. Welk gevaar brengt niet levenslang leren met zich mee?
- b. Over welke kwaliteiten zou jij moeten beschikken voor je toekomstige baan?
- c. Op welke manier kan je het best een leven lang leren?

8. Vind het juiste synoniem van de volgende woorden. Hint: de te vinden woorden staan chronologisch in de tekst 'Waarom je een leven lang moet leren'.

- a. alarmerende vaststelling _____
- b. voldoende, bevredigend _____
- c. afnemen, aftakelen _____
- d. flexibiliteit _____
- e. zorgzaam mee omgaan _____
- f. zich buigen over, zich eigen maken _____
- g. in ontwikkeling zijn (*uitdrukking*) _____
- h. buitengewoon omvangrijk _____
- i. hoe dan ook _____
- j. voortdurend, zonder onderbrekingen _____

9. Vul de gevonden synoniemen van de vorige oefening in.

- a. Mijn zus interesseert zich voor klassieke muziek. Ze _____
zin de kennis over componisten en bekende musici.
- b. Een fietsketting _____ sneller dan je denkt, daarom is het
nuttig om hem goed te onderhouden.
- c. Het nut van vitaminesupplementen is nog nooit in een _____
onderzoek bewezen.
- d. _____ je echte vrienden, want ware vriendschap is
onbetaalbaar.

24. Beantwoord deze vragen i.v.m. het fragment over het stressverlagende effect van dieren in opdracht 21.

a. Ken je nog andere bijzondere dieren? Denk even na over deze vraag. Geef vervolgens jouw beschrijving aan de hand van de volgende vragen: Hoe ziet het eruit? Welke eigenschappen heeft het? Waar komt het vandaan? Laat daarna iemand raden over welk dier het gaat. Probeer telkens je gesprekspartner op het goede spoor te zetten.

b. Welk dierengeluid hoort bij welk dier? Verbind met elkaar.

1. de ezel	a. brullen
2. de geit	b. koeren
3. de beer	c. mekkeren
4. de koe	d. balken
5. de leeuw / de tijger	e. blaten
6. de muis	f. tjlpen
7. het schaap	g. brommen
8. de mus	h. knorren
9. het varken	i. piepen
10. de duif	j. loeien
-

25. Beantwoord deze vragen i.v.m. het fragment over scheldwoorden in opdracht 21.

- a. Welke scheldwoorden worden volgens jou het meest gebruikt door moedertaalsprekers?
- b. Ken je er nog meer? Geef telkens twee extra voorbeelden bij elke categorie.

vrouwen	mannen	religie	geslachts-delen	ziektes

HOOFDSTUK 3

DE TAAL IS GANS HET VOLK

VOORAFJE

1. Wat voor literatuur lees jij graag? Pak je liever een boek van een schrijver die in je moedertaal schrijft of lees je liever vertaalde literatuur in je moedertaal? Heb je weleens een boek gelezen dat in een vreemde taal is geschreven en naar een andere vreemde taal is vertaald (bijvoorbeeld een Engels, Chinees of Roemeens boek in een Nederlandse vertaling)?
2. De twaalfjarige zoon van een vriend begon drie maanden geleden Nederlands te leren. Hij is er heel enthousiast over en heeft jou gevraagd welke extra boeken je hem kunt aanraden. Hieronder zie je een aantal boeken met een beschrijving. Als je hem maar één daarvan zou mogen aanraden, welk boek zou dat dan zijn?

HOOFDSTUK 4

DE WERELD VROEGER EN NU

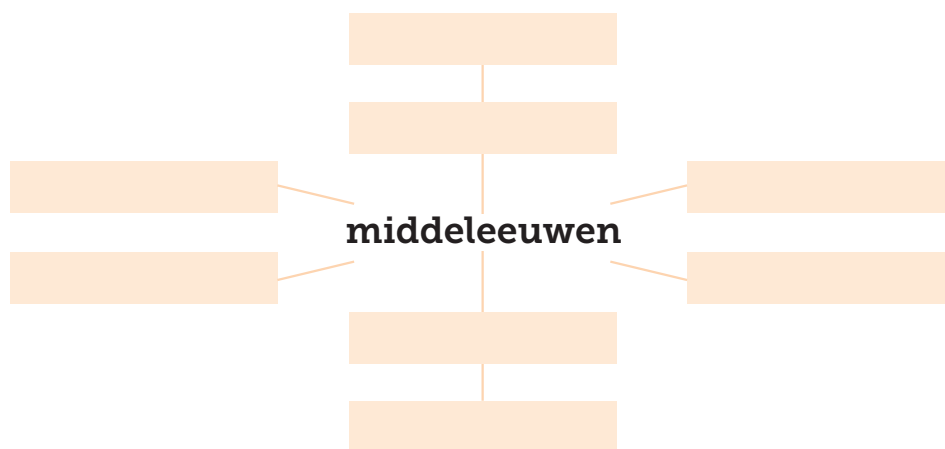
'De straatcultuur is verbonden aan het gevoel niet geaccepteerd te zijn. Dat gevoel is vaak onterecht, maar in de beleving van veel jongeren is het realiteit.'

HOOFDSTUK 4

DE WERELD VROEGER EN NU

VOORAFJE

1. Waar denk je aan als je denkt aan de middeleeuwen?

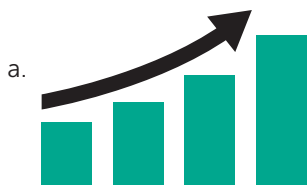
2. Zoek in groepjes drie weetjes op over die periode. Kan je de anderen verrassen met iets wat ze niet wisten?
3. Weet je iets over de toenmalige kleding?

MOOIE SCHOENEN, PIJNLIJKE VOETEN

4. Lees de tekst 'Mode van puntige schoenen veroorzaakte een knobbeltenenplaag in middeleeuws Engeland'. Kom je nieuwe woorden en constructies tegen? Zoek de betekenis op!

AAN DE SLAG MET STATISTIEKEN

11. Schrijf bij elke figuur zo veel mogelijk werkwoorden of uitdrukkingen die met de afbeelding overeenkomen. Denk bijvoorbeeld aan de volgende werkwoorden die op verandering wijzen: *stijgen, dalen, afvlakken, fluctueren, terugvallen, stabiliseren, schommelen, toenemen, afnemen*. Je kunt ook nog andere woorden en uitdrukkingen zoeken die ongeveer hetzelfde betekenen.

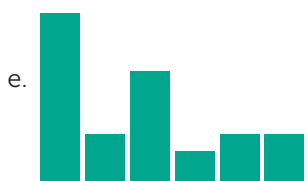

HOOFDSTUK 6

ZAKENDOEN IN DE LAGE LANDEN

*'De machtsafstand ligt in België
duidelijk veel hoger dan in Nederland.
Het wordt in België makkelijker
aanvaard dat mensen hoger in de
hiërarchie privileges hebben.'*

HOOFDSTUK 6

ZAKENDOEN IN DE LAGE LANDEN

VOORAFJE

1. Maak twintig nieuwe woorden met de letters van het woord bedrijfsleven.

De i en de j mag je apart gebruiken, maar ze kunnen ook samen de letter ij vormen.

BEDRIJFSLEVEN

1.	11.
2.	12.
3.	13.
4.	14.
5.	15.
6.	16.
7.	17.
8.	18.
9.	19.
10.	20.

2. Wat is kenmerkend of typisch voor jouw land? Denk aan specifieke gerechten, gebruiken, tradities, feesten, enzovoort. Maak daarna lijstjes van deze cultuurspecifieke elementen.

Heb je woorden in je moedertaal gebruikt? Probeer ze naar het Nederlands te vertalen. Als dat niet mogelijk is, beschrijf ze dan in het Nederlands. Waarom is het moeilijk om bepaalde woorden naar een andere taal te vertalen?

3. Welke belangrijke verschillen bestaan er volgens jou tussen Nederland en België? Ken je vooroordelen over de Nederlanders en de Belgen? Vul de tabel in.

België	Nederland

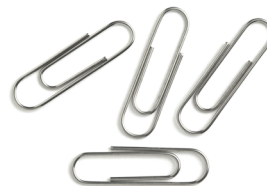
18. Hoe heten de onderstaande dingen die je nodig hebt op het werk?

a.

b.

c.

d.

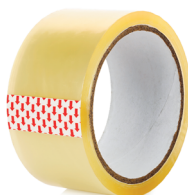
e.

f.

g.

h.

i.

j.

k.

l.

m.

n.

o.